

Η ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΚΑΙ ΑΙ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ

Εἶνε ἀναμφισβήτητον ὅτι ἡ φιλοσοφία διὰ τῶν ἐπιδράσεων της ἦτοι διὰ τῆς ἐπενεργείας τῶν ἰδεῶν της δύναται νὰ προξενήσῃ μεγάλας ὠφελείας ἢ βλάβας εἰς τὴν ἀνθρωπότητα. Τὸ παρελθὸν ὅμως αὐτῆς, πλούσιον εἰς ἀρχὰς καὶ θεωρίας, εἰς φιλοσοφικὰ συστήματα, λογοπαίγνια, ρητὰ, ἀποφθέγματα κλπ. ἀποκαλύπτει καὶ διδάσκει ὅτι ὅσα μὲν ἐκ τούτων, ὡς ὀρθὰ, ὠφέλησαν τὴν ἀνθρωπότητα, ἐπεκράτησαν καὶ διαιωνίσθησαν· ὅσα δέ, ὡς πεπλανημένα, ὑπέθαλψαν τὴν διχόνοιαν, τὴν κτηνώδη βίαν, τὴν ὑποδούλωσιν ἀνεπτυγμένων ἔθνων κλπ. καὶ ἔβλαψαν ὅπωςδῆποτε τὴν ἀνθρωπότητα, ἐπροκάλεσαν τὴν γενικὴν ἀγανάκτησιν, διὰ νὰ ταφοῦν τελικῶς ὑπὸ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ ἀναθέματα.

Τοῦτο ἐξάγεται, καὶ χωρὶς περιπλανήσεις εἰς τὸν λαβύρινθον πανάρχαιων φιλοσοφημάτων Σινῶν, Αἰγυπτίων, Περσῶν κλπ. ἀπὸ τὰ ἐπόμενα μόνον σταχυολογήματα ἐκ τῆς κλασικῆς ἱστορίας τῆς φιλοσοφίας, ποῦ ἤρχισε τὸν 7ον π.χ. αἰῶνα διὰ τῆς ἰδρύσεως ἐν Ἰωνίᾳ τῆς πρώτης φιλοσοφικῆς σχολῆς ὑπὸ Θαλῆ τοῦ Μιλησίου, διδάξαντος περὶ τῆς ὑπάρξεως ἐνεργείας εἰς πᾶν μόνιον τῆς ὕλης, περὶ μετεμψυχώσεως κλπ.

Αἱ διαδοθεῖσαι ἰδέαι καὶ τὰ ἀποφθέγματα τῶν 7 σοφῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος συνέβαλον εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος καὶ εἰς τὸν πολιτισμόν.

Ὁ ΠΛΑΤΩΝ ὠνόμασε φιλοσοφίαν τὴν ἀναζήτησιν τῆς εὐτυχίας τοῦ ἀνθρώπου δι' ὀρθῶν ἰδεῶν, ποῦ ἀποκτῶνται διὰ τῆς ἐξερευνήσεως καὶ γνώσεως τοῦ βάρους ἐκάστου πράγματος, τοῦ μέρους δηλ. ἐκείνου, ποῦ παραμένει εἰς ἕκαστον πρᾶγμα ἀναλλοίωτον ἢ σταθερώτερον, ὡς τοιοῦτον λ.χ. μέρος τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἡ συνείδησις του. Ἀληθῆς φιλοσοφία θεωρεῖται καὶ σήμερον ἡ ἀναζήτησις τῆς οὐσίας, τῆς προελεύσεως, τῆς αἰτίας καὶ τοῦ σκοποῦ τῶν κόσμων καὶ τῶν ὄντων, παντὸς δηλ. σώματος καὶ φαινομένου, πρὸς ἀποκάλυψιν τῶν ὀρθοτέρων καὶ πρακτικωτέρων μέσων διὰ τὴν εὐημερίαν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν ἐξύψωσιν τοῦ πνεύματός του.

Ὁ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ, ἐμπεποτισμένος ἀπὸ σωκρατικὰς ἰδέας, καθορίζει ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἔχει ψυχὴν, ἡ ὁποία κατοικῶσα ἐντὸς τοῦ σώματός του, δρᾷ δι' αὐτοῦ, κατανοεῖ ὅ,τι γενικότερον ὑπάρχει καὶ χρησιμεύει ὡς μεσάζον μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Θεοῦ. Ἐκ τοῦ ὀρισμοῦ τούτου καταφαίνεται ὅτι ἀναφέρων ὁ μέγας οὗτος φιλόσοφος ὅτι τὸ πνεῦμα προέρχεται ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου, δὲν ἐννοεῖ καὶ ὅτι γεννᾶται ὑπὸ τούτου, ἀλλ' ἀπλῶς ὅτι ἡ ψυχὴ ἐκδηλώνεται ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου διὰ τοῦ πνεύματός της, ὅπως δύναται νὰ ἐκδηλωθῇ καὶ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν μὲ ἓν λ.χ. συμπαθὲς βλέμμα, διὰ τῶν χειλέων μὲ ἓνα στοργικὸν ἀσπασμόν, διὰ τῆς χειρὸς μὲ μίαν ἐγκάρδιον χειραψίαν κλπ.

Ὁ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ λατρεύων ἓνα Θεὸν τρισυπόστατον ἤτοι ἓνα Δημιουργὸν καὶ Πατέρα μὲ δύο ἀπορροάς, τὸν Υἱὸν καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, βρίθει ὑψηλῶν ἰδεῶν καὶ ἠθικῶν ἀρχῶν, ἐκ τῶν ὁποίων καὶ μόνον τὸ «ἀγαπᾶτε ἀλλήλους» ἀρκεῖ διὰ νὰ καταταχθῇ εἰς τὰ τελειότερα καὶ ἀνθρωπιστικότερα φιλόσοφικὰ

συστήματα. Διάσημοι χριστιανοί φιλόσοφοι άνεδείχθησαν ό Ώριγένης και ό Αύγουστίνος.

Ή διά τής Ίσπανίας διείσδυσις τής άραβικής φιλοσοφίας εις τήν δυτικήν Εύρώπην κατά τόν μεσαιώνα έθεωρήθη σπουδαίον φιλοσοφικόν γεγονός, διότι συνετέλεσε και εις τήν εκεί μετάδοσιν τών ιδεών του Πλάτωνος και Άριστοτέλους, τάς όποιás οι άραβες παρέλαβον έκ τής τότε έν τή Κυρηναϊκή έλληνικής φιλοσοφικής σχολής· σπουδαίοι άραβες φιλόσοφοι αναφέρονται ό Άβισένος, νεοπλατωνικός και ό Άβερρόη, άριστοτελικός.

Ώ ΑΝΣΕΛΜΟΣ, κληρικός, φιλόσοφος και άγιος, έγνωμάτευσεν ότι ό Θεός επέτρεψε τήν άμαρτίαν διά να διακρίνεται και κατανοεΐται καλύτερα ή άρετή.

Ώ ΚΑΡΤΕΣΙΟΣ (Des Quartes) έδίδαξεν ότι τόν ανθρώπινον πνεύμα άποτελεΐται και από έμφύτους ιδέας και ότι ή προς τόν Θεόν πίστις εΐνε ή μεγαλειότερα άπόδειξις περι τής ύπάρξεώς του. Ή μέθοδος του Καταφάνεια, ότι δηλ. κάθε πράγμα που εΐνε καταφανές και άποδεκτόν από τήν χρηστήν θέλησιν εΐνε και άληθές, έγκατελείφθη ως πλημμελής, πράγμα που ώμολόγησε ό Ίδιος, όταν πλανηθείς υπό ταύτης έξέλαβε φανταστικάς ιδέας του ως άληθείς.

Ώ ΛΕΊΜΠΝΙΤΣ, ένω παραδέχεται ότι μόνον ό Θεός εΐνε τέλειος, όλα δε τά άλλα, κόσμος και όντα, εΐνε άτελή, διότι άν ήσαν και αυτά τέλεια, θα ήσαν ως λέγει, έπίσης Θεοί· έν τούτοις διακηρύττει, αντιφάσκων, ότι τόν Ύλικόν Σύμπαν εΐνε αυτός ό Θεός!

Ώ ΚΑΝΤΙΟΣ (Kant), όνομαστός φιλόσοφος, άποκαλέσας τήν συνείδησιν προστακτικόν λόγον και τήν διανόησιν όρθόν λόγον, διεκήρυξεν ότι ή συνεί-

δησις ὄχι μόνον εἶνε ἡ πηγή τῆς ἠθικῆς ἀλλ' ἀποτε-
λεῖ καὶ μέρος τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, διότι, ὡς
λέγει, ἐνῶ δὲν εἶνε ἐντετοπισμένη εἰς κανὲν μέρος τοῦ
σώματος, ὅπως λ.χ. ὁ νοῦς εἶνε ἐντετοπισμένος εἰς
τὸν ἐγκέφαλον, ἀκούεται ἐν τούτοις ἀπὸ μέσα μας νὰ
διαμαρτύρεται καὶ ἐνίοτε νὰ μὴ συμφωνῇ οὔτε, μέ-
αὐτὴν τὴν λογικὴν καὶ τὴν σύνεσίν μας. Πρὸς ἀπό-
δειξιν τῆς ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ, ἀναστρέφων οὔτος
μῖαν πλατωνικὴν ἀλληλουχίαν ἰδεῶν, λέγει: Ὡς
πηγή τῆς ἠθικῆς ἢ συνείδησις, προὔποθέτει ἐλευθε-
ρίαν τοῦ ἀτόμου καὶ ὑπαρξίν πνεύματος, τὸ ὁποῖον
ὑπονοεῖ αἰωνιότητα δηλαδὴ ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς καὶ
ἀπόδοσιν εἰς αὐτὴν δικαιοσύνης ἀπὸ ἓνα φυσικὰ
κριτὴν πάνσοφον καὶ δίκαιον, ποῦ εἶνε ὁ Θεός.

Ο ΕΓΓΕΛΟΣ (Hegel), εἶνε ὁ ἀναπτύξας τὴν ὑπὸ
τοῦ Σκῶτ Ἐριγόνη ἐπινοηθεῖσαν θεωρίαν τοῦ γίγνε-
σθαι, κατὰ τὴν ὁποῖαν δὲν ἔχει συμπληρωθεῖ τὸ ὑλι-
κὸν Σύμπαν ἀλλ' ἐξακολουθεῖ νὰ κατασκευάζεται καὶ
νὰ διασκευάζεται. Φιλοσοφῶν καὶ παίζων οὔτος μέ-
τὰς λέξεις διακηρύττει ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀποτελεσμα-
χωρὶς αἰτίαν, οὔτε αἰτία χωρὶς ἀποτέλεσμα· καὶ ὅτι οὔτω
ἢ αἰτία εἶνε αἰτία τοῦ ἀποτελέσματος καὶ τὸ ἀποτέ-
λεσμα εἶνε ἢ αἰτία τῆς αἰτίας. Ὡς σχετικὴν ἀπόδειξιν
τῆς ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ θεωρεῖ τὴν ἰσχυρὰν πίστιν
εἰς αὐτόν, ἐξηγῶν ὅτι ὅπως ἡ ἰσχυρὰ σκέψις διεισδύει
εἰς τὸ Ἄπειρον καὶ τὸ ἀντιλαμβάνεται, ἢ δὲ ἀσθενῆς
δὲν τὸ κατορθώνει, οὔτω καὶ ἡ ἰσχυρὰ πίστις εἰς τὸν
Θεὸν ὁδηγεῖ πρὸς αὐτόν, ἐνῶ ἡ ἀσθενῆς δὲν τὸ ἐπι-
τυγχάνει.

Ὁ Ἐγγελος, ἐδίδαξεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἔχει πνεῦμα,
λόγον καὶ συνείδησιν, διὰ τῶν ὁποίων δύναται καὶ
πρέπει νὰ διαμορφώνη τὰ ἔνστικτά του ὥστε ἀπὸ τὸ
ἐνστικτον μὲν τῆς αὐτοσυντηρήσεως νὰ προκύπτουν ἢ

φιλεργία, ἡ ἐπιμέλεια, ἡ δραστηριότης, ἡ ἄμιλλα, κλπ, ἀπὸ τὸ ἔιστικτον δὲ τῆς ἀναπαραγωγῆς ἢ αἰδώς, ἡ καλαισθησία, ἡ ἀγάπη, ὁ νόμιμος γάμος, ὁ καλὸς σύζυγος, ὁ στοργικὸς γονεὺς κλπ.

Γερμανὸς ὁμῶς οὗτος, ἐμπεποτισμένος μὲ τὰς κατακτητικὰς τάσεις τῆς φυλῆς του, διέδοσε καὶ ἀστόχους ἐθνικοσοσιαλιστικὰς θεωρίας, ὡς λ.χ. ὅτι ὁ πόλεμος εἶνε ἐπιβεβλημένη σοφὴ ἐνέργεια πρὸς ὑποδούλωσιν τῶν μικρῶν ἐθνῶν δι' ἀμοιβαίαν δῆθεν ὠφέλειαν, ἀποβὰς οὕτω ὁ ἠθικὸς συνένοχος μεγάλων συμφορῶν εἰς τὴν πατρίδα του καὶ εἰς τὴν ἄλλην ἀνθρωπότητα.

Ὁ ΔΑΡΒΙΝΟΣ διέδοσε, συμπληρώσας ὡς ἔπεται, τὴν θεωρίαν τοῦ ἀρχαίου Ἕλληνος φιλοσόφου Ἀναξιμάνδρου περὶ αὐτομάτου δῆθεν γενέσεως καὶ ἐμφανίσεως τῶν ὀργανικῶν ὄντων, φυτῶν καὶ ζώων διὰ βαθμιαίας μεταμορφώσεως τῶν κατωτέρων εἰς ἀνώτερα.

Κατὰ ταύτην, ἀνόργανα στοιχεῖα, δηλ. χῶματα παρασυρθέντα ὑπὸ ποταμῶν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ εὐρόντα εἰς τὸν βυθὸν αὐτῆς καταλλήλους συνθήκας ἐσχημάτισαν τὰς πρῶτας ὀργανικὰς οὐσίας, ἐκ τῶν ὁποίων προέκυψαν μονοκύτταροι ὀργανισμοί, χλωρίς, ἀμοιβάδες κλπ. καὶ ἐκ τούτων διὰ βαθμιαίας μεταμορφώσεως ἢ ποικιλία τῶν ἰχθύων καὶ τῶν θαλασσίων φυτῶν, τὰ φύκη κλπ. Ὅπου δὲ ἀπεσύρετο ἡ θάλασσα, τὰ μὲν φύκη μετεμορφώνοντο βαθμηδὸν εἰς χερσαῖα φυτὰ καὶ ὀπωροφόρα δένδρα, πολλὰ δὲ εἶδη ἰχθύων εἰς ἀμφίβια, εἰς ἔρπετὰ καὶ βατράχους, διὰ νὰ καταλήξουν καὶ οὗτοι διὰ συνεχοῦς ἐξελίξεως καὶ μεταμορφώσεως εἰς θηλαστικὰ ζῶα καὶ τελικῶς εἰς πιθήκους, ἀπὸ τοὺς ὁποίους προέκυψαν κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ οἱ ἄνθρωποι !

Ὁ ΝΙΤΣΕ, φιλοσοφῶν περιγράφει εἰς τὸ σύγγραμμά του «Ὁ ὑπεράνθρωπος» τὸ ζῶον, ποῦ θὰ προκύψῃ καὶ ἐκ τῆς μεταμορφώσεως τοῦ ἀνθρώπου, συμβουλεύει δὲ διὰ τὴν ταχύτεραν τοιαύτην μεταμόρφωσίν του νὰ μιμῆται οὗτος τὴν δυναμικὴν θέλησιν τῆς φύσεως, ὅποια λ.χ. εἶνε, καὶ ἡ τάσις τοῦ ὕδατος ἐνὸς χειμάρρου, τὸ ὅποῖον διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὸν σκοπὸν του καὶ ἀνταμῶσῃ τὸ ταχύτερον τὴν μητέρα του δηλ. τὴν θάλασσαν, ἐκβιάζει διὰ τῆς ὀρμητικῆς ροῆς του ὅ,τι θεωρεῖ ὡς ἐμπόδιον ἔρημώνει καὶ καταστρέφει γαίας καὶ κήπους, ξερριζώνει δένδρα, κρημνίζει φραγμοὺς καὶ οἰκοδομάς, πνίγει ζῶα καὶ ἀνθρώπους· συνιστᾷ δηλ. ὁ Νίτσι εἰς τὸν ἄνθρωπον τὴν χρῆσιν ἀνηθίκου βίας.

Ἀγανακτήσας ἀπὸ τὰ τοιούτου εἴδους φιλοσοφήματα ὁ μέγας Πασκάλ, ἀνεφώνησεν ὅτι εἰς τὸ ἐφεξῆς : τὸ ἀληθῶς φιλοσοφεῖν θὰ εἶνε τὸ εἰρυνεύεσθαι τὴν φιλοσοφίαν.

Ἐκ τῶν νεωτέρων φιλοσόφων, γνωστότερος εἶνε ὁ Μπερξὸν ἀπὸ τὸ βιβλίον του «Ἡ δημιουργικὴ ἐξέλιξις» καθ' ἣν δύο ἀντίθετα πνεύματα ἢ ρεύματα, τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ πονηρὸν, ἢ τὸ θετικὸν καὶ ἀρνητικόν, συναντηθέντα ἀνὰ τὸ Ἄπειρον, συνεκρούσθησαν, συνεπιέσθησαν, συνεμίχθησαν καὶ ἐτεμαχίσθησαν, παραγαγόντα οὕτω τὴν ποικιλίαν τῶν κόσμων καὶ τῶν ὄντων, εἰς τρόπον ὥστε πᾶν ὑλικὸν πρᾶγμα νὰ περιέχῃ συγχρόνως ἀγαθὰ καὶ πονηρὰ στοιχεῖα ἢ θετικὰς καὶ ἀρνητικὰς ἐνεργείας.

Ἡ ἐπίδρασις τῶν φιλοσοφικῶν θεωριῶν καὶ ἰδεῶν ἐπὶ τῆς ἀνθρωπότητος εἶνε καταφανῆς καὶ ἀναμφισβήτητος.

Αἱ ὑψηλαὶ ἰδέαι τῶν φιλοσόφων τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος καὶ τὰ μεγαλειώδη ἀποφθέγματα τῶν 7

σοφῶν της συνέβαλλον εἰς τὸν πολιτισμὸν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος.

Ὁ Ἰουδαϊσμός, ὁ χριστιανισμὸς καὶ ὁ μωαμεθανισμὸς συνέβαλον, καὶ ὡς φιλοσοφικά συστήματα, εἰς τὴν ἐξημέρωσιν καὶ τὴν ἠθικοποίησιν τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ θεωρία τοῦ Δαρβίνου συνέτεινεν εἰς τὴν ἐπέκτασιν τοῦ ὕλισμοῦ καὶ εἰς τὴν μείωσιν τοῦ ἐκπολιτιστικοῦ μεγαλείου τῆς φυλῆς του, τὴν ὁποίαν καὶ θὰ ἔβλαπτεν, ἂν ὁ ἀγγλικὸς λαὸς δὲν ἦτο φύσει προσηλωμένος εἰς τὰ θρησκευτικὰ του ἰδεώδη.

Αἱ ἐθνικοσοσιαλιστικαὶ θεωρίαι τοῦ Ἐγέλου, γερμανοῦ καὶ αἱ κομμουνιστικαὶ τοῦ Μάρξ, ρώσου, ὡς κρύπτουσαι ὑπὸ τὸ ράσον καλογήρου ἐγχειρίδιον, ὡς ὑποθάλλουσαι δηλ. ὑπὸ τὸ πρόσχημα μιᾶς δῆθεν πανανθρωπίνης ἀδελφοσύνης, τὴν διχόνοιαν, τὴν ἀνηθικότητα καὶ τὴν ἀθεΐαν ὡς στεροῦσαι τὸν ἄνθρωπον τῆς ἀτομικῆς του ἐλευθερίας καὶ ὡς ὑπνωτίζουσαι καὶ ἐξαπατῶσαι τὰς λαϊκὰς μάζας διὰ νὰ τὰς χρησιμοποιοῦν ὡς σφάγια πρὸς ὑποδοῦλωσιν πολιτισμένων ἔθνων, ἐπέφεραν συμφορὰς εἰς τὴν ἀνθρωπότητα καὶ ἐγκυμονοῦν ἄλλας φρικωδεστέρας.

Ὁ διαφαινόμενος, ἐκ τοῦ κομμουνισμοῦ ἰδίως τοιοῦτος κίνδυνος, διήνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ πολιτισμένου κόσμου ὥστε ἡ σημερινὴ ὑγιῆς φιλοσοφία νὰ ἐξελίσσεται πρὸς ἓνα ἠθικότερον ἅμα καὶ δυναμικότερον ρεαλισμὸν, παρὰ τὰς ἐκάστοτε παρεμβαλλόμενας ἐκφοβιστικὰς ἐπιδείξεις.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως τὰ ὀλοὲν λαθραίως διεισδύοντα εἰς πᾶσαν πεπολιτισμένην χώραν ζιζάνια τοῦ κομμουνισμοῦ, ἀφειδῶς ἔξωθεν ἐφοδιαζόμενα καὶ ὑπὸ πατριδοκαπήλων ἡγετῶν καθοδηγούμενα, δηλητηριάζουν τὸ περιβάλλον, προπαγαγανδίζοντα καὶ παρασύροντα κάθε ἀφελῆ, ὄνειροπόλον, ἀργόσχολον, ἀντι-

σόρροπον και άγύρτην, διά νά προκαλοῦν δι' αὐτῶν άπεργίας, διχασμοὺς και άναστατώσεις, ὅπως τὴν έξασθενήσουν ὥστε νά άποβῆ ἡ χώρα αὕτη εὐάλωτος λεία τῆς ένεδρευούσης και καραδοκούσης κομμουνιστικῆς σπείρας, πράγμα ποῦ άποσκοποῦν και τὰ ὕπουλα φιλοσοφήματα τοῦ κομμουνισμοῦ.

Οὕτω, τόσον ἡ ὕφισταμένη δυσφορία έκ τῶν δυσμενῶν συνθηκῶν τῆς σημερινῆς ζωῆς μεγάλου μέρους τῆς άνθρωπότητος, ὅσον και ἡ συνεχῆς άγωνία ἀπό τοὺς άπειλούντας αὐτὴν κινδύνους έκ τῶν τοιούτων κομμουνιστικῶν ένεργειῶν, έπιβάλλουν πλην τῆς έξευρέσεως και παροχῆς έπαρκῶν μέσων διά τὴν οἰκονομικὴν άνακούφισιν και τὴν άσφάλειαν τῆς άπειλουμένης και δυσφορούσης άνθρωπότητος και τὴν άναζήτησιν και έπανεξερεύνησιν τοιούτων πηγῶν, αἱ ὅποῖαι νά εἶναι ίκαναί νά δείξουν εἰς πάντα ἄνθρωπον τὸν ὀρθὸν δρόμον διά τὴν εὐημερίαν και τὴν προαγωγὴν του, τὴν ὕλικὴν και τὴν ψυχικὴν.

Μία τοιαύτη άπόπειρα γίνεται και εἰς τὴν ανά χειρας μελέτην διά τῆς συγκεντρωτικῆς μεθόδου τῶν έξ, ἥτις ὅπως και ἡ άλγεβρικὴ μέθοδος τῶν τριῶν, δίδει ὀρθά έπίσης έξαγόμενα. Ἐκ τῶν έξ γνωστῶν παραγόντων τῆς μεθόδου ταύτης, οἱ 3 εἶνε άντικειμενικοὶ ἤτοι αἱ έπιστῆμαι, τὰ γεγονότα και αἱ άναλογίαι, οἱ δέ ἄλλαι 3 ὕποκειμενικοὶ ἤτοι ἡ πείρα, ἡ σκέψις και ἡ συνείδησις.

Διά νά εἶνε ὀρθὴ μία σκέψις, ιδέα, κρίσις, γνώμη, θεωρία ἡ έκδοχή, πρέπει και οἱ έξ οὔτοι παράγοντες νά συμφωνοῦν και νά μὴ άντιτίθενται πρὸς αὐτὴν, ἡ τοῦλάχιστον οἱ 5, δοθέντος ὅτι εἶνε ένίστε δυνατόν εἰς έξ ὄλων, νά μὴ εἶνε πάντοτε έπαρκῶς φωτισμένως,

ΥΛΗ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Οἷονδὴποτε ὑλικὸν πρᾶγμα, συνίσταται, ὡς γνωστόν, ἀπὸ μικρὰ μόρια καὶ ἕκαστον ἐκ τῶν μορίων τούτων ἀποτελεῖται ἀπὸ μικρότερα καὶ ἀδιόρατα στοιχεία, καλούμενα ἄτομα τῆς ὕλης, τὰ ὅποια ἐξερευνώμενα μὲν διὰ τοῦ μικροσκοπίου ἀποκαλύπτουν ὅτι περιέχουν ποσότητα ἐνεργείας ὑπὸ μίαν μορφήν της (ὡς ἠλεκτρόνιον, πρωτόνιον κλπ.), διασπώμενα δὲ καὶ ἀποσυντιθέμενα, ὡς τοῦτο κατορθώνεται μὲ τὸ οὐράνιον κλπ. ἀποδεσμεύουν καὶ ἐξαπολύουν τὴν τοιαύτην ἐνέργειαν, ποῦ ἐγκλείουν, συνολικῶς καὶ ἀποτόμως μὲ καταπληκτικὴν τότε ἔντασιν καὶ ὀρμητικότητα.

Τὴν ὕπαρξιν ἐνεργείας εἰς τὰ μόρια ἐκόςτου ὑλικοῦ πράγματος ἐκήρυξε πρὸ 27 αἰώνων ὁ ἐκ τῶν 7 σοφῶν τῆς Ἑλλάδος Θαλῆς ὁ Μιλήσιος.

Τοιαύτην ἐνέργειαν, ἀποσπῶν ὁ ἄνθρωπος διὰ ποικίλων τρόπων ἀπὸ διάφορα ὑλικά στοιχεία, χρησιμοποιεῖ διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς ζωῆς του, πρὸς κίνησιν, θέρμανσιν, φωτισμὸν κλπ.

Εἶνε ἐπίσης πασίγνωστον καὶ ἐξηκριβώσιμον ὅτι οἷονδὴποτε ὑλικὸν πρᾶγμα, τὸ ὅποῖον ἐκβιαζόμενον ἀπὸ μίαν αἰτίαν ἀποδεσμεύει καὶ ἀποδίδει τὴν τοιαύτην ἐνέργειάν του εἴτε ἀποτόμως καὶ συνολικῶς εἴτε βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον, φθείρεται συγχρόνως καὶ ἐκμηδενίζεται, ἔστω καὶ ἂν ἀκόμη κατορθῶνῃ τὴν ὑφαρπαζομένην ἐξ αὐτοῦ ἐνέργειάν του νὰ ἀναπληρῶνῃ πολλὰ-

κίς διὰ τῆς προσλήψεως τοιαύτης ἐξ ἄλλων ὕλικῶν στοιχείων.

Τὸ γεγονός τοῦτο καταγγέλλει ὅτι κανέν ὕλικόν πρᾶγμα δέν παράγει ἐνέργειαν ἀλλ' ἐκβιαζόμενον ἀποδίδει ἀπλῶς τὴν ἐνέργειαν ποῦ περιέχει ἢ καὶ ἀπὸ τὴν ὅποιαν συνολικῶς ἀποτελεῖται· διότι, ὡς γνωστόν, πολλοὶ πιστεύουν ὅτι ἡ ὕλη ἐν τῷ συνόλῳ τῆς δέν εἶνε παρὰ μία μορφή τῆς ἐνεργείας· ὅτι δηλ. ἡ ἐνέργεια, ὅπως διὰ ποικίλων μεταμορφώσεων τῆς ἐκδηλώνεται ὡς κινήσις, ραδιενέργεια, ἠλεκτρίσμός, ἔλξις κλπ. οὔτω δυνατὸν καὶ δι' ἄλλων συνδυασμῶν τῆς νὰ λαμβάνη καὶ ἀντικειμενικὸν προσωπεῖον, νὰ παρουσιάζεται δηλ. καὶ ὡς ὕλη. Καὶ ὁ Ἀϊνστάϊν φρονεῖ ἐπίσης ὅτι ἡ ὕλη εἶνε στερεοποιηθεῖσα ἐνέργεια, ἡ δέ ἐνέργεια ρευστοποιημένη ὕλη.

Ἄλλ' ὅπως καὶ ἂν ἔχη τὸ πρᾶγμα, τὸ ἀσφαλές καὶ βέβαιον εἶνε ὅτι κανέν ὕλικόν πρᾶγμα δέν παράγει ἐνέργειαν, ἀναγκαζόμενον δέ νὰ δώσῃ τὴν ἐνέργειάν του φθείρεται καὶ ἐκμηδενίζεται καὶ ὅτι ἐπομένως ὕλικὰ πρᾶγματα δέν δύνανται οὔτε νὰ ὑπάρξουν οὔτε νὰ κατασκευασθοῦν χωρὶς τὴν βοήθειαν, τὴν σύμπραξιν καὶ τὴν συμμετοχὴν ἐνεργείας.

Προβάλλει οὔτω τὸ ἐρώτημα, πόθεν ἄραγε νὰ ἐπήγασε καὶ νὰ ἐξωρμήθη ἡ κατακλύζουσα τὸ Ἄπειρον ἀφάνταστος ποσότης ἐνεργείας, ἡ καλωμένη καὶ παγκόσμιος ἐνέργεια, διὰ τῆς ἐπεμβάσεως τῆς ὁποίας, κατεσκευάσθησαν, κατασκευάζονται καὶ ὑφίστανται ὅλα ἀνεξαιρέτως τὰ ὕλικὰ πρᾶγματα, οἱ κόσμοι δηλ. καὶ τὰ ὄντα ;

Εἶνε ὑψίστης σημασίας ἡ ἀποκάλυψις καὶ πιστοποίησης τῆς πηγῆς τῆς προελεύσεως τῆς συνολικῆς ταύτης ἐνεργείας, ἥς ἄνευ, οὐδέν ἐστὶ γενέσθαι, καὶ διὰ τοῦτο, ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἀπασχολεῖται τὸ ἀμέσως ἐπόμενο κεφάλαιον.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

ΚΑΙ ΙΔΕΑΙ

Ἡ διεγερσις ἐκάστου αἰσθητηρίου ὑπὸ μιᾶς αἰτίας, μεταδιδομένη διὰ τῶν συνδετικῶν τοῦ νεύρων εἰς τὸν ἐγκέφαλον, παράγει εἰς ἓν ἀπὸ τὰ εἰδικὰ κύτταρα τοῦ μικροσκοπικόν τι σημεῖον, εἰκόνα ἢ ἀποτύπωμα, ποῦ εἶτε ἀντιπροσωπεύει καὶ ἀναπαριστάνει τὴν αἰτίαν, ἣτις τὸ ἐπροκάλεσε καὶ ὀνομάζεται τότε παράστασις ὑπὸ τῆς ψυχολογίας εἶτε ἀπλῶς τὸ ἐξ αὐτῆς παραχθὲν αἶσθημα.

“Ὅσα ἀπὸ τὰ τοιαῦτα σημεῖα καὶ ἀποτυπώματα, δηλ. ἀπὸ τὰς παραστάσεις καὶ τὰ αἰσθήματα δὲν ἐκλείπουν ἀμέσως ἀντικαθιστάμενα ὑπὸ ἄλλων, ἀλλ’ ἐξακολουθοῦν σταθερῶς χαραγμένα ἐπὶ ἐγκεφαλικῶν κυττάρων, μεταφερόμενα καὶ ἀποθηκευόμενα ὑπὸ τούτων εἰς ὠρισμένα μέρη τοῦ ἐγκεφάλου, ὀνομάζονται ἐντυπώσεις ἢ μνημονικὰ σύμβολα, διότι ἀπὸ αὐτὰ διατηρεῖται κόθε ἀνάμνησις, αἶσθημα καὶ γνῶσις δηλ. καταρτίζεται συνολικῶς ἡ μνήμη μας. “Ὅσον ζωηρότερα χαράσσονται αἱ ἐντυπώσεις ἐπὶ τῶν ἐγκεφαλικῶν κυττάρων εἶτε διὰ τῆς ἐντάσεως τῶν αἰσθητηριακῶν διεγέρσεων εἶτε διὰ τῆς ἐπαναλήψεως τούτων, ὡς συμβαίνει λ.χ. κατὰ τὴν ἀποστήθσιν, τόσον καὶ περισσότερον διατηροῦνται ὥστε νὰ ἀποβαίνῃ οὕτω ἢ μνήμη διαρκεστέρα. “Ὅταν τὰ φορτωμένα μὲ ἐντυπώσεις ἐγκεφαλικά κύτταρα ἀρχίσουν διὰ τοῦ χρόνου φθειρόμενα νὰ ἀτροφοῦν ἢ νὰ ἐκφυλίζωνται, ὡς συμβαίνει συνήθως κατὰ τὸ γῆρας, τότε φυσικά

καί αἱ ἐντυπώσεις βαθμηδὸν ὠχριοῦν καὶ ἐξαφανίζονται, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου καὶ ἡ μνήμη ὀλιγοστεύει.

* Ἀπὸ τὰς οὕτω συλλεγομένας καὶ διαφυλαττομένας ἐντυπώσεις εἰς τὸν ἐγκέφαλον, οὗτος μὲν, ὄχι μόνον κατασκευάζει τὰ διάφορα εἶδη τῆς φαντασίας, ἀλλ' ἐπηρεαζόμενος καὶ καθοδηγούμενος ὑπὸ τούτων, ἀντιδρᾷ ἀναλόγως εἰς τὸ ἐφεξῆς εἰς κάθενέαν αἰσθητηριακὴν διεγέρσιν καὶ ἐντύπωσιν του εἰς τρόπον ὥστε νὰ λαμβάνη βαθμηδὸν καθωρισμένας ἐκάστοτε κατευθύνσεις, στάσεις καὶ προσανατολισμούς, καὶ νὰ ἀποκτῇ οὕτω τὸν κοινόν, ἐνστικτώδη καὶ ζωώδη νοῦν του· τὸ δὲ ἀνθρώπινον πνεῦμα, ὄχι μόνον βοηθεῖται ἀπὸ τὰς αὐτὰς ἐντυπώσεις εἰς τὰς κατ' ἀρχὴν σχέσεις του μὲ τὸν ὑλικὸν κόσμον ἀλλὰ καὶ ἀποσπᾷ ἐξ αὐτῶν νοήματα πρὸς σχηματισμὸν ἰδεῶν.

Τὸ ἐγρηγοροῦν ὅμως ἀνθρώπινον πνεῦμα ἀντλεῖ κάθε τοιοῦτον νόημα, δηλ. πᾶν ὅ,τι τοῦ χρησιμεύει διὰ τὴν ἀναγνώρισιν, κατανόησιν ἢ καθορισμὸν ἐκάστου πράγματος, ὄχι μόνον ἀπὸ τὰς ἀναφερθείσας ἐγκεφαλικάς ἐντυπώσεις ἀλλὰ καὶ κατ' εὐθείαν κατὰ τὰς αἰσθητηριακὰς διεγέρσεις.

Τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα, κατόπιν, διὰ μὲν τοῦ συνδυασμοῦ τοιούτων νοημάτων, ὁποθενδήποτε ἀντληθέντων, σχηματίζει τὰς ἰδέας του, διὰ δὲ τοῦ συνδυασμοῦ καὶ τῆς συγκρίσεως τοιούτων ἰδεῶν, ἰδικῶν του καὶ ξένων, πρᾶγμα ποῦ λέγεται σκέψις, σχηματίζει τὰ πορίσματα καὶ τὴν κρίσιν του.

Πάντοτε ὅμως αἱ ἰδέαι τοῦ ἀνθρώπου, ὡς κατασκευαζόμεναι ἀπὸ νοήματα, ἀντληθέντα κατ' ἀρχὴν ἀπὸ ἰδέας, ποῦ ἀντιπροσωπεύονται ἀπὸ φυσικὰ πράγματα δηλ. ἀπὸ δημιουργικὰς ἰδέας, εἶνε ἀντίγραφα τούτων, ἀτελεῖ καὶ ὀρθὰ ἢ ἐσφαλμένα.

Αἱ ἰδιότητες τῶν οὕτω προερχομένων ἀνθρωπί-

νων ιδεών εἶνε ποικίλαι. Αἱ ὀρθαὶ καὶ ἀληθεῖς ιδέαι δηλ. αἱ πραγματικαὶ ιδέαι εἶνε στοιχεῖα ἄϋλα καὶ ἄφθαρτα ἤτοι ἀθάνατα καὶ αἰώνια, ἐκτὸς βέβαια ἐκείνων ποῦ παρενοήθησαν, παρεμορφώθησαν ἢ παρποιήθησαν, αἱ ὁποῖαι, ἂν καὶ οὕτω ἀκόμη δύνανται νὰ διατηρήσουν μερικὰς ιδιότητας τῶν πραγματικῶν ιδεῶν, δὲν εἶνε ἐν τούτοις εἰς τὴν πραγματικότητα πλέον ιδέαι ἀλλὰ τεχνάσματα ἢ ἀπάται· ἀκριβῶς ὅπως καὶ ἐν κίβδηλον νόμισμα δύνανται μὲν νὰ ἐξαπατήσῃ ἕνα ἀπρόσεκτον, δὲν εἶνε ὅμως καὶ αὐτὸ εἰς τὴν πραγματικότητα νόμισμα παρὰ παραπλανητικὸν δόλωμα.

Αἱ ιδέαι δύνανται νὰ ἀντιπροσωπεύσουν ἀντικείμενα, φαινόμενα, σχέδια, ἐνεργείας καὶ καταστάσεις ὅπως καὶ νὰ ἀντιπροσωπευθοῦν ὑπὸ τούτων.

Μία ιδέα δύνανται νὰ ἀναπτύσσεται ἐπ' ἄπειρον ὅπως καὶ νὰ συμπτυχθῇ καὶ εἰς μίαν μόνον λέξιν.

Αἱ ιδέαι μεταδίδονται καὶ κατανέμονται εἰς χιλιάδας ἀνθρώπων χωρὶς νὰ πάθουν διὰ τοῦτο καμμίαν φθορὰν ἢ μείωσιν.

Ἀξιοσημεῖωτος ἐπίσης εἶνε ἡ παρατηρουμένη ἐνεργητικότης καὶ ἐπίδρασις πολλῶν ἀνθρωπίνων ιδεῶν : Ἰδέαι λ.χ. ρητόρων, δημαγωγῶν, κλπ. δύνανται νὰ παράγουν τοσαύτην πολλάκις ἐνέργειαν, ἢ ὁποῖα νὰ εἶνε ἱκανὴ νὰ ἐξωθήσῃ πλῆθος ἀνθρώπων εἰς πράξεις ὑπερανθρώπους, ἐξωφρενικάς, ἀνατρεπτικάς κλπ. Ἡ ἐνέργεια μιᾶς ιδέας ποῦ ἐσχηματίσθη ἢ ἐπέρασεν ἀπὸ ἕνα ζηλότυπον ὅτι π.χ. ἀπατᾶται ἀπὸ τὸ τρυφερὸν ἡμισύ του, δύνανται νὰ τὸν ἐξωθήσῃ εἰς ἀπονενωμένα διαβήματα· ἢ σχηματισθεῖσα εἰς ἕνα ἄνθρωπον ιδέα ὅτι εἶνε φθισικὸς καὶ ὅταν ἀκόμη αὕτη εἶνε ψευδής, δύνανται διὰ τῆς ἐνεργείας τῆς νὰ τὸν καταβάλλῃ καὶ νὰ τὸν ἐξασθενήσῃ εἰς ἀφάνταστον

βαθμόν· ιδέαι, έξυπνες ἢ κουτές, παράγουν πολλάκις τοιαύτην ἐνέργειαν, ἣτις παρασύρει πολλοὺς εἰς ἀκουσίας κινήσεις, μορφασμοὺς ἢ γέλωτας· ιδέαι καὶ ἄνευ ἀκόμη ἐνδιαφέροντος δύνανται ἐπίσης νὰ παραγάγουν τοσαύτην ἐνέργειαν, ἣτις νὰ εἶναι ἰκανὴ νὰ προκαλέσῃ χασμήματα ἢ καὶ νὰ κουράσῃ καὶ νὰ ἀποκοιμήσῃ πολλοὺς. Ζωηραὶ καὶ ἔμμονοι ιδέαι πρὸς ἀπόκτησιν ποθουμένου πράγματος ἐπαυξάνουν τὴν ἐνεργητικότητα τοῦ ἀνθρώπου· ἢ μανιώδης λ.χ. ἐνεργητικότης πολλῶν ἀνθρώπων πρὸς ἀπόκτησιν χρημάτων, χρυσοῦ κλπ. δὲν ὀφείλεται εἰς ταῦτα ἀλλὰ προέρχεται ἀπὸ τὴν ιδέαν των, ὅτι δι' αὐτῶν θὰ ἰκανοποιήσουν τοὺς πόθους των. Ὑψηλαὶ ιδέαι λ.χ. περὶ πίστεως, πατρίδος, τιμῆς, ἐλευθερίας κλπ. παράγουν τόσῃν πολλάκις καταπληκτικὴν ἐνέργειαν, ἣτις νὰ εἶνε ἰκανὴ νὰ δυναμώσῃ, νὰ ἐμψυχώσῃ καὶ νὰ μεταβάλλῃ εἰς γίγαντας ὀλιγαρίθμους ἀγωνιστὰς ὥστε νὰ κατορθώσουν οὗτοι νὰ κατατροπώσουν καὶ νὰ ἐξοντώσουν ἀναρίθμητον ἐχθρόν. Τοιοῦτόν τι συνέβη λ.χ. εἰς τὸν Μαραθῶνα, εἰς τὸν Πίνδον, εἰς τὸν Δαυΐδ κλπ.

Ἄλλ' ὅταν οὕτω ἀποδεικνύεται, ἐξακριβώνεται καὶ πιστοποιεῖται, ὅτι ὅλα μὲν τὰ ὑλικά πράγματα δὲν παράγουν ἐνέργειαν, ἀλλ' ἐκβιαζόμενα νὰ ἀποδεσμεύσουν καὶ νὰ δώσουν τὴν ἐνέργειαν, τὴν ὅποιαν περιέχουν, φθείρονται καὶ ἐκμηδενίζονται, δὲν δύνανται δηλ. νὰ ὑπάρξουν ἄνευ ἐνεργείας· τούναντίον δέ, ἀποκαλύπτεται καὶ ἀποδεικνύεται ὅτι αἱ ιδέαι εἶνε τὰ μόνα στοιχεῖα, ποῦ δύνανται νὰ παράγουν ἐπ' ἄπειρον ἐνέργειαν καὶ δὴ πολλάκις καταπληκτικὴν χωρὶς διὰ τοῦτο νὰ ὑφίστανται καμμίαν ἀπολύτως φθοράν· εἶνε φανερόν καὶ ἀναμφισβήτητον ὅτι οἵαδήποτε ἐνεργεια, δηλ. καὶ ἡ κατακλύζουσα τὸ "Ἀπειρον παγκόσμιος ἐνέργεια ἀπὸ τὴν ὅποιαν, ὡς εἶδομεν, παρή-

χθησαν και συνίστανται ὅλα τὰ ὑλικά πράγματα, οἱ κόσμοι και τὰ ὄντα, ἐπήγασε κατ' ἀρχὴν και ἐξωρμήθη ἀπὸ ιδέας· ἀπὸ ιδέας, ἐννοεῖται, ἀφαντάστου ἐντάσεως και ἐκτάσεως, ὡς τοιαῦται εἶνε αἱ μεγαλειώδεις ιδέαι τῆς δημιουργίας.

Ἡ ἐξερεύνησις τοῦ τρόπου τῆς ἐκκινήσεως, τῆς πορείας, τῆς κατευθύνσεως και τῆς ἐπιδράσεως τῆς ἐνεργείας τῶν ἀνθρωπίνων ιδεῶν παρουσιάζει πολὺ τὸ ἐνδιαφέρον : Οὕτω λ.χ. ὁ τρόπος τῆς ἐκκινήσεως εἴτε ὀρμητικὸς εἶνε εἴτε ἤρεμος· τῆς πορείας εἴτε βραδύς εἶνε εἴτε ἐσπευσμένος, ὅπως και τῆς ἐπιδράσεως τῆς ἐνεργείας μιᾶς ἀνθρωπίνης ιδέας ἀκολουθεῖ ὑπὸ ὁμαλᾶς συνθήκας τὸ νόημά της και διὰ τοῦτο ἀπὸ τοὺς λόγους και τὰ ἔργα ἐκάστου ἀνθρώπου προδίδεται κατὰ κανόνα ὄχι μόνον μέρος τῶν ιδεῶν του ἀλλὰ πολλάκις και ἡ ψυχικὴ του κατάστασις και αὐτὴ ἀκόμη ἢ ψυχοσύνθεσις του δηλ. ὀλόκληρον τὸ ποιὸν του.

Ἐκ τῶν ἀνθρωπίνων τούτων ιδεῶν, ὅσαι μὲν φορῶνται ὅτι παράγουν ἐνέργειαν μὲ σταθερὰν και ἀναλλοίωτον κατεύθυνσιν ἐπὶ μακρὸν και ἀπροσδιόριστον διάστημα δηλ. ἐπὶ αἰῶνας, ὀνομάζονται θεμελιώδεις ἢ βασικαὶ ιδέαι· ὡς τοιαῦται λ.χ. ιδέαι τοῦ ἀνθρώπου εἶνε αἱ ἀντιπροσωπευόμεναι ἀπὸ τοὺς 7 μουσικοὺς τόννους, ἀπὸ τοὺς 10 ἀραβικοὺς ἀριθμοὺς, ἀπὸ τοὺς μῆνας και τὰ ἔτη, ἀπὸ τὰ θεμέλια τῶν οἰκοδομῶν κλπ· ὅλαι δὲ αἱ ἄλλαι ιδέαι, τῶν ὀποίων ἢ ἐνέργεια ἐλέγχεται ὅτι δὲν ἔχει σταθερὰν κατεύθυνσιν παρὰ ὑπὸ ὀρισμένης μόνον συνθήκας ὥστε νὰ δύναται πολλάκις αὕτη νὰ παρεκκλίνῃ, νὰ μεταβληθῇ ἢ και νὰ ἀντικατασταθῇ ἀπὸ ἄλλην, λέγονται λεπτομερειακαὶ ἢ βοηθητικαὶ ιδέαι· τοιαῦται ιδέαι εἶνε λ.χ. αἱ δίδουσαι εἰς ἕκαστον εἶδος τεχνητῶν ἔργων ἢ ἀν-

κειμένων τὴν ποικιλίαν καὶ τὴν ἰδιορυθμίαν τῆς ἐμφανίσεώς των.

Ἡ τοιαύτη διάκρισις τῶν ἀνθρωπίνων ἰδεῶν εἰς θεμελιώδεις καὶ εἰς λεπτομερειακὰς ἀποκαλύπτεται ὅτι ὑφίσταται καὶ εἰς τὰς ἰδέας, αἱ ὁποῖαι ἀντιπροσωπεύονται ἀπὸ τὰ φυσικὰ ἀντικείμενα καὶ φαινόμενα, δηλ. καὶ εἰς τὰς ἰδέας τῆς δημιουργίας· καὶ τοῦτο εἶνε εὐεξήγητον, ἐφ' ὅσον, ὡς εἶδομεν, αἱ ἀνθρώπινοι ἰδέαι εἶνε πῶχαι ἀπομιμήσεις, ἐπιτυχεῖς ἢ παραμορφωμέναι, τῶν δημιουργικῶν ἰδεῶν.

Ἐκ τῶν ὑφισταμένων καὶ ἀποκαλυπτομένων ποικιλῶν μορφῶν καὶ κατευθύνσεων τῆς παγκοσμίου ἐνεργείας προκύπτει πράγματι ὅτι καὶ αἱ ἰδέαι, ἀπὸ τὰς ὁποίας αὕτη παρήχθη, εἶνε ἐπίσης διάφοροι, θεμελιώδεις ἢ λεπτομερειακαί.

Ἡ κατεύθυνσις τῆς ἐνεργείας τῶν λεπτομερειακῶν ἰδεῶν τῆς δημιουργίας, σταθερὰ μόνον ὑπὸ ὁμαλᾶς συνθήκας, δύναται, ὅπως καὶ ἡ κατεύθυνσις τῆς ἐνεργείας λεπτομερειακῶν ἰδεῶν τοῦ ἀνθρώπου, ἔνεκα δυσμενῶν ἐπιδράσεων, ἐκβιασμοῦ λ.χ. ἢ ἐπεμβάσεως ἄλλης ἰσχυροτέρας ἐνεργείας, νὰ ἐκτραπῇ ἐπίσης, νὰ ἐξουδετερωθῇ ἢ καὶ νὰ ἀντικατασταθῇ δι' ἄλλης, ὡς λ.χ. τοῦτο παρατηρεῖται κατὰ τὸν ἐμβολιασμόν τῶν φυτῶν κλπ. Τούναντίον, ἡ κατεύθυνσις τῆς ἐνεργείας τῶν θεμελιωδῶν ἰδεῶν τῆς δημιουργίας, ὅπως καὶ τῶν ἀνθρωπίνων, παραμένει σεαυτὰ καὶ ἀναλλοίωτος παρ' οἴανδῆποτε ἐπέμβασιν ἢ ἐξασθένησιν της.

Τοιαῦται λ.χ. ἐνέργειαι θεμελιωδῶν ἰδεῶν τῆς δημιουργίας μὲ σταθερὰν καὶ ἀμετάβλητον κατεύθυνσιν, πιστοποιηθεῖσαι καὶ ἀπὸ παρατηρήσεις, γεγονότα καὶ ἐπιστημονικὰς ἐρεῦνας, βιολογικάς, χημικάς, ἀστρονομικάς κλπ. εἶνε : Ἡ ὑπολανθάνουσα ἐνέργεια ἐντὸς τῶν ἀτόμων παντὸς ὕλικου πράγματος, ἡ ὁποία ὑπὸ

οιονδήποτε ὄνομα καὶ ἐκδήλωσιν, ὡς τάσις, ἔλξις κλπ. συγκρατεῖ τὴν συνοχὴν καὶ τὴν ὑπαρξιν ὅλων τῶν ὀλικῶν σωμάτων, τῶν κόσμων καὶ τῶν ὄντων. Τοιαύτη ἐνέργεια ἐπίσης εἶνε ἡ διατηροῦσα τὴν εὐστάθειαν τῶν ἀναριθμήτων ἀστέρων, τὴν εὐρυθμίαν τῶν πλανητῶν, κομητῶν κλπ. ἣτις εἶνε γνωστὴ καὶ μὲ τὰ ὀνόματα φυσικοὶ καὶ οὐράνιοι νόμοι, ὡς φύσις κλπ. Τοιαύτη ἐνέργεια θεμελιώδους δημιουργικῆς ἰδέας εἶνε προφανῶς καὶ ἐκείνη, ἣτις μὲ σταθερὰν καὶ ἀμετάβλητον κατεύθυνσιν, τὴν ἀέναντον ἀναπαραγωγὴν καὶ τὴν συντήρησιν οἴασδήποτε ὀργανικῆς ζωῆς, ὠνομάσθη ἐνστικτώδης ἐνέργεια ἢ ἐνστικτον. Τοιοῦται ἀκόμη δυνατόν νὰ εἶνε καὶ αἱ περὶ σχετικότητος καὶ βαρύτητος θεωρίαι τοῦ Ἀϊνστάϊν.

Τέλος, ἡ ἐνέργεια ἐκάστης ἰδέας, ποῦ διαφυλάσσεται ὑπὸ τοῦ πνεύματος ἔχει μὲν τὴν ἀνάλογον ἐπίδρασιν ἐπὶ τούτου, εἶνε ὁμῶς ἐπόμενον ἢ ἔντασις καὶ ἡ ἔκτασις αὐτῆς νὰ πολλαπλασιασῆται, ὅταν ἡ ἰδέα αὕτη ἐξωτερικεύεται, μεταδίδεται καὶ ἐπεκτείνεται, ὡς λ.χ. τοῦτο συμβαίνει, ὅταν μία ἰδέα ἀπαγγελθῆ, γραφῆ, τυπωθῆ ἢ πραγματοποιηθῆ, πράγμα, ποῦ ἐγνώριζον οἱ συγγραφεῖς τῆς ἰουδαϊκῆς βίβλου διὰ νὰ ἀναφέρουν ὅτι ὁ Θεὸς δὲν ἔσχε μόνον τὴν ἰδέαν ἀλλὰ καὶ εἶπε νὰ γίνῃ φῶς καὶ ἐγένετο φῶς κλπ.

Ἐκ τῶν ἐκτεθέντων προκύπτει ὅτι αἱ ἰδέαι γενικῶς διακρίνονται εἰς δημιουργικὰς καὶ εἰς ἀνθρωπίνους, ὅπως καὶ εἰς θεμελιώδεις καὶ λεπτομερειακάς. Ἐνεκα ἐν τούτοις τῶν ἐπιδράσεων τὰς ὁποίας τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα ὑπέστη κατὰ τὴν διαδρομὴν τῶν αἰώνων καὶ ὑφίσταται καθ' ὅλην τὴν ζωὴν ἐκάστου ἀνθρώπου, αἱ ἀνθρώπινοι ἰδέαι διακρίνονται ἐπὶ πλέον: εἰς ἐμφύτους, κληρονομικὰς καὶ ἐπικτήτους· εἰς ἐκουσίας ἢ ὑποβολιμαίας· εἰς ἀγαθὰς ἢ πονηράς· εἰς ἀληθεῖς ἢ ψευδεῖς· εἰς πραγματικὰς ἢ φανταστικὰς· εἰς ὑψηλὰς ἢ κοινὰς· εἰς εὐφυεῖς ἢ ἀφελεῖς κλπ.